

om § 2. Jeg skal blot endnu bemærke, at under den Sag, der har været foretaget her, som gik ud paa at fremme Afhændelse af Bøndergods paa Lehn og Fideicommisser, har der ikke udtryffeligt været rørt ved saadanne specielle Dispositioner, som de omhandlede, de kom mig vel i Erindring ved denne Sag, men det forekom mig, at ligge udenfor Samme, at afgjøre Noget derom, og jeg har heller ikke forestillet mig, at Loven vilde tilintetgjøre saadanne Dispositioner, som de omhandlede, men i alt Fald har jeg erklæret mig imod den omhandlede Lov i det Hele.

Dahl: Da jeg i hoi Grad interesserer mig for, at Selveiendoms Udbredelse maa nyde Fremme saa meget og saa hurtigt som muligt, saa er det mig en sand Glæde, at dette Lovforslag er fremkommet her i Thinget fra den høitærede Justitsministers Side, og fremkommet saaledes, at det endnu, som jeg haaber, kan blive vedtaget som Lov paa nærværende Rigsdag. Men, selv om jeg ogsaa vilde see Sagen fra Lehnbesiddernes Standpunkt, ja, selv om jeg vilde see den fra Erectorernes Standpunkt, saa forekommer det mig, at Forholdene nu ere blevne saaledes forandrede, at de maae overbevise Lehnbesidderne og Enhver, der interesserer sig nok saa meget for Lehnene, om, at det vilde være det Rette, at en saadan Lov indkommer. Det forekommer mig, at, naar det er yttret, at det moraliske Hensyn kunde i mange Tilfælde gjøre, at den nuværende Lehnbesidder ikke vilde finde sig foranlediget til at indgive en saadan Ansøgning, saa troer jeg ikke, at det forholder sig saaledes. Det forekommer mig nødvendigt, at de nuværende Besiddere maae stille sig for Die, hvorledes Erector vilde have handlet, hvis han havde været levende og tilstede i dette Dieblif, og jeg tvivler da ikke paa, at den nuværende Besidder vil tænke sig, at Erector, som en forstandig Mand, som en Mand, der tog Hensyn til alle Forhold, vilde finde, at det vilde være det Retteste at stræbe efter, at Fæstegodsjet gik over til at blive Selveiendom ved frivillig Overenskomst. Derfor forekommer det mig, at § 1 i det foreslåede Forslag er i hoi Grad heldig. Hvad § 2 angaaer, kan jeg ikke nægte, at jeg ogsaa ønsker, at den maatte undergaaes Forandring.

I Tanken, der ligger i denne Paragraph, er jeg enig; men det forekommer mig ogsaa, at den maa kunne modtage en saadan Endring, at den ingentunde vilde være til Hindring for Sagens Fremme, og, vil den ikke være til Hindring derfor, da er det min Overbeviisning, at den endogsaa vil fremme den. Aldeles nødvendig troer jeg imidlertid ikke den er; thi, foruden hvad der er anført om, at man maa have Tillid til Stamhuusbesidderen og den ærede Justitsminister, forekommer det mig ogsaa, at man kan have Tillid til en Bie i Sagen interesseret Person, og maaskee en endnu større Tillid, fordi det ligger i hans egen Interesse. Ligger det ikke i Kjøberens egen Interesse at kjøbe, saa vil han naturligviis lade det være. Kan han ikke kjøbe sin Gaard paa saadanne Bilskaar, at han kan være tjent dermed, vil han vel ikke indlade sig paa Kjøbet. Det er mig bekiendt, at der i flere Erectionsbreve indeholdes Clausuler, i hvis Folge Fæsterne endogsaa ere at betragte som Arvefæstere; de lyde, hvis jeg ikke feiler, omtrent saaledes: „Paa det at vedkommende Fæstere kunne vide, at de ere deres Gaarde, saa skulle de have, den Ene efter den Anden, Sonnen efter Faderen, deres Gaarde i Fæste paa billige Bilskaar, mod en billig Indfæstning“ o. s. v. I saadanne Tilfælde er det mig klart, at Kjøbesummen ikke vil kunne bringes overmaade meget over den Capital, som Godset for Tiden forrenter ved Landgilde og Indfæstning, og jeg troer, at der ved Bestemmelsen af Minimum af Kjøbesummen vil dertil kunne tages Hensyn af Justitsministeren, ligesom jeg ogsaa er overbevist om, at, selv om det ikke var Tilfældet, vilde der blive taget betydeligt Hensyn dertil af vedkommende Fæster selv. For Resten indrømmer jeg fuldt vel, naar jeg sætter mig i den høitærede Justitsministers Stilling, at det maa have sine Vanskeligheder, at gaae ind paa at varetage saaledes paa en vis Maade Fæsternes Tarv, idet det kunde underkastes en saa forskjellig Bedømmelse, hvorvidt Fæsternes Tarv netop er varetaget saa godt eller saa stærkt, som man venter, at den i det enkelte concrete Tilfælde burde varetages. Vel er det ikke saa vanskeligt, at bestemme Værdien i de Tilfælde, hvor det bestaaer i en vis bestemt For-